

แผ่นดินไหวและสึนามิ

มหันตวรรษใกล้ตัวคนไทย

จัดพิมพ์โดย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุชาติ สุภาพ

133/471 หมู่ 2 (ติดกับ สนง. ที่ดินบางบัวทอง) ต.พิมลราช อ.บางบัวทอง
จ.นนทบุรี 11110

E-mail suchart11111@hotmail.com

พิมพ์ที่ หจก. SPS 1999 ม.เพชรอนันต์ เขตคันนายาว กรุงเทพฯ 10230

สุชาติ สุภาพ

แผ่นดินไหวและสึนามิ มหันตวรรษใกล้ตัวคนไทย - กรุงเทพฯ : เอส พี เอส 1999 , 2568

123 หน้า

1. แผ่นดินไหว 2. สึนามิ I. ชื่อเรื่อง

551.22

ISBN 978-616-623-543-2

คำนำ

ภัยธรรมชาติเป็นสิ่งที่มนุษย์ไม่สามารถควบคุมได้ และหนึ่งในภัยที่น่ากลัวที่สุดซึ่งเคยคร่าชีวิตผู้คนและสร้างความเสียหายอย่างใหญ่หลวงมาแล้ว ก็คือแผ่นดินไหว และคลื่นสึนามิ แม้ประเทศไทยจะไม่ใช่ประเทศที่อยู่ใน "วงแหวนไฟ" ของโลกโดยตรง แต่เราก็ไม่ได้ปลอดภัยจากภัยพิบัติชนิดนี้โดยสิ้นเชิง

หนังสือเล่มนี้จัดทำขึ้นเพื่อให้ความรู้ ความเข้าใจ และสร้างความตระหนักรู้แก่ประชาชนไทยในทุกช่วงวัย เกี่ยวกับสาเหตุของแผ่นดินไหวและสึนามิ ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น รวมถึงวิธีการเตรียมความพร้อมและรับมืออย่างถูกต้อง ทั้งในระดับบุคคล ครอบครัว และชุมชน ผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือเล่มนี้จะช่วยให้ผู้อ่านตระหนักว่า “แผ่นดินไหวและสึนามิไม่ใช่เรื่องไกลตัว” แต่เป็นภัยที่สามารถเกิดขึ้นได้ทุกเมื่อ และหากเรารู้เท่าทัน ขอมลลดความสูญเสียได้มากกว่าที่คิด “รู้ไว้ ปลอดภัยกว่า” เพราะการรับมือกับภัยพิบัติ เริ่มต้นจากความรู้และการไม่ประมาท ขอให้หนังสือเล่มนี้เป็นอีกหนึ่งแรงผลักดันให้เราทุกคนเรียนรู้ และร่วมกันสร้างสังคมที่ปลอดภัยและยั่งยืนต่อไป

สำหรับท่านที่สนใจหนังสือของกระผมแต่หาซื้อตามร้านหนังสือทั่วไปไม่ได้ สามารถซื้อออนไลน์ที่แอปต่าง ๆ โดยสแกน QR โค้ดข้างล่างนี้ (ที่ช้อปปีมีหนังสือมากที่สุด)

สุชาติ สุภาพ

มือถือ 083-920-3825

สารบัญ

	หน้า
แผ่นดินไหวกับสึนามิ มหัตถภัยใกล้ตัวคนไทย	5
รอยเลื่อนมีพลังในประเทศไทยมีกี่แห่ง อยู่ที่ไหนบ้าง ?	8
จังหวัดใดที่มีความเสี่ยงต่อแผ่นดินไหวมากที่สุด ?	9
ญี่ปุ่นเป็นประเทศที่เกิดแผ่นดินไหวบ่อยที่สุดในโลก เพราะอะไร	10
สัตว์บางชนิดอาจรับรู้แผ่นดินไหวได้ก่อนมนุษย์ จริงหรือ	11
แผ่นดินไหวสามารถเตือนภัยล่วงหน้าได้หรือไม่ ?	12
ผลกระทบของแผ่นดินไหวด้านเศรษฐกิจและจิตใจของคนไทยอย่างไร	17
นักวิทยาศาสตร์รู้ได้อย่างไรว่าจุดศูนย์กลางแผ่นดินไหวอยู่ที่ไหน	19
สึนามิ มหัตถภัยใกล้ตัวคนไทย	22
ศูนย์เตือนภัยสึนามิในแถบแปซิฟิก	29
สิ่งบอกเหตุ ก่อนเกิดสึนามิ	30
คลื่นสึนามิเกิดจากอะไร	35
ลักษณะการเคลื่อนที่ของแผ่นเปลือกโลก	43
ความแตกต่างระหว่างคลื่นสึนามิกับคลื่นธรรมดา	47
วงแหวนแห่งไฟ	50
แผ่นดินไหวที่จะทำให้เกิดสึนามิในประเทศไทยในอนาคต	51
ลำดับเหตุการณ์การเกิดคลื่นสึนามิเมื่อวันที่ 26 ธ.ค. 47	55
ประเทศไทย จะเกิดสึนามิอีกหรือไม่	72
เมื่อ "แผ่นดินไหว-สึนามิ" ไม่ใช่เรื่องใกล้ตัวคนไทยอีกต่อไป	75

ความเชื่อในอดีตเกี่ยวกับสึนามิ	82
การเคลื่อนตัวของแผ่นเปลือกโลก	84
คลื่นแผ่นดินไหวแต่ละครั้งมีหลายชุด	93
ทราบได้อย่างไรว่าจุดศูนย์กลางของแผ่นดินไหวอยู่ที่ใด	94
การปฏิบัติตนขณะเกิดแผ่นดินไหว	96
ประเทศใดถูกคลื่นสึนามิถล่มบ่อยที่สุด	107
ประวัติการเกิดสึนามิครั้งสำคัญของโลก	109
ก่อนจะเกิดแผ่นดินไหวจะมีสิ่งบอกเหตุใด ๆ ก่อนหรือไม่	117
บทสรุป	122

%%%%%%%%%

แผ่นดินไหวกับสึนามิ มหัตภัยใกล้ตัวคนไทย

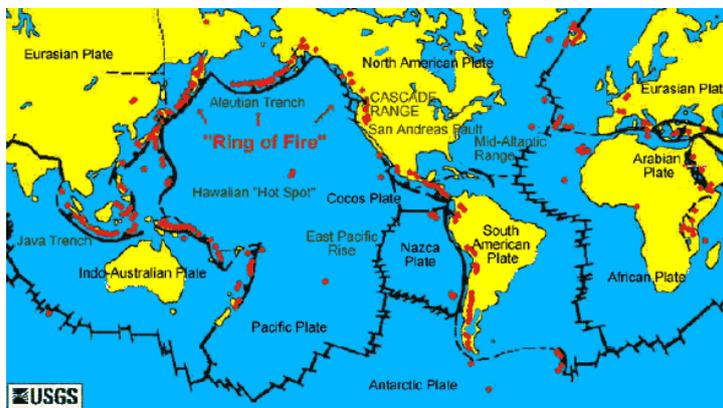
แผ่นดินไหวเป็นภัยพิบัติทางธรรมชาติที่เกิดจากการสั่นสะเทือนของพื้นดิน ซึ่งสามารถเกิดขึ้นได้ทั้งจากการเคลื่อนตัวของแผ่นเปลือกโลก การระเบิดของภูเขาไฟ หรือการกระทำของมนุษย์ โดยทั่วไปแผ่นดินไหวมักเกิดขึ้นในพื้นที่ที่อยู่ใกล้แนวรอยต่อของแผ่นเปลือกโลก เช่น ญี่ปุ่น อินโดนีเซีย ประเทศไทยก็มีโอกาสเกิดแผ่นดินไหวได้เช่นกัน เพราะประเทศไทยมีรอยเลื่อนที่ยังมีพลังอยู่ 16 กลุ่ม ซึ่งสามารถทำให้เกิดแผ่นดินไหวได้ รอยเลื่อนเหล่านี้กระจายอยู่ในหลายพื้นที่ของประเทศ โดยเฉพาะภาคเหนือและภาคตะวันตก แผ่นดินไหวสามารถส่งผลกระทบโดยตรงต่อโครงสร้างอาคาร ทำให้อาคารเสียหายหรือพังทลาย เกิดรอยแตกบนพื้นดิน ดินถล่ม หรือเกิดสึนามิได้ ถ้าเป็นแผ่นดินไหวที่เกิดในทะเลหรือมหาสมุทร เพื่อเตรียมพร้อมรับมือกับแผ่นดินไหว ควรทราบวิธีปฏิบัติตนเมื่อเกิดแผ่นดินไหว เช่น หากอยู่ภายในอาคาร ควรหาที่กำบังที่แข็งแรง เช่น ใต้โต๊ะ หลีกเลี่ยงการขึ้นใกล้หน้าต่าง หากอยู่ภายนอก ควรยืนในพื้นที่โล่ง หลีกเลี่ยงการขึ้นใกล้เสาไฟฟ้าหรืออาคารสูง ต่อไปนี้เป็นคำถามและคำตอบที่น่าสนใจเกี่ยวกับแผ่นดินไหวและสึนามิ

คำถาม: แผ่นดินไหวเกิดขึ้นได้อย่างไร?

แผ่นดินไหวเกิดขึ้นจาก การเคลื่อนตัวของแผ่นเปลือกโลก หรือ การปลดปล่อยพลังงานอย่างฉับพลันภายในโลก ซึ่งพลังงานนั้นจะแผ่กระจายออกมาในรูปของคลื่นสั้นสะเทือน ทำให้พื้นดินสั่นไหวครับ

★ สาเหตุหลักของแผ่นดินไหว:

1. การเคลื่อนตัวของแผ่นเปลือกโลก แผ่นเปลือกโลกวางอยู่บนหินหลอมเหลว

แผ่นเปลือกโลก มีหลายแผ่น ดังรูป

- โลกประกอบด้วยแผ่นเปลือกโลกขนาดใหญ่หลายแผ่น
- การเคลื่อนที่ของแผ่นเปลือกโลกมีหลายแบบ เช่น ชนกัน, แยกออกจากกัน หรือ เลื่อนขนานกัน

คำถาม: แต่ละวันเกิดแผ่นดินไหวทั่วโลกประมาณกี่ครั้ง

แผ่นดินไหวเกิดขึ้นทั่วโลกทุกวัน โดยมีจำนวนและขนาดที่แตกต่างกัน ดังนี้

- แผ่นดินไหวขนาดเล็ก (แมกนิจูดต่ำกว่า 2.0): เกิดขึ้นหลายร้อยครั้งต่อวันทั่วโลก แต่ส่วนใหญ่มีขนาดเล็กมากจนไม่สามารถรับรู้ได้
- แผ่นดินไหวขนาดปานกลางถึงใหญ่ (แมกนิจูด 5.0 ขึ้นไป): โดยเฉลี่ยมีประมาณ 55 ครั้งต่อวัน

คำถาม : หลังเกิดแผ่นดินไหว ต้องมีอาฟเตอร์ช็อกไหม ?

ไม่จำเป็นต้องมีทุกครั้งครับ แต่... ส่วนใหญ่ "มี" อาฟเตอร์ช็อก เกิดตามมา โดยเฉพาะถ้าแผ่นดินไหวนั้นมีขนาด ตั้งแต่ปานกลางขึ้นไป (เช่น 5.0 แมกนิจูดขึ้นไป)

คำถาม : อาฟเตอร์ช็อก คืออะไร ?

- คือ แผ่นดินไหวลูกย่อย ที่เกิดขึ้น หลังจากแผ่นดินไหวหลัก
- เกิดจากการที่เปลือกโลกยังปรับตัว ต่อจากแรงที่ถูกปลดปล่อยไปแล้ว
- มักเกิด ในพื้นที่ใกล้จุดศูนย์กลางแผ่นดินไหวหลัก
- ขนาดจะ เล็กกว่าแผ่นดินไหวหลักเสมอ

คำถาม : อาฟเตอร์ช็อกจะเกิดแผ่นดินไหวนานแค่ไหน ?

- อาจเกิด ไม่กี่นาทีหลังจากนั้น หรือ นานเป็นวัน / สัปดาห์ / เดือน เลขก็ได้ (ขึ้นอยู่กับขนาดแผ่นดินไหวหลัก และลักษณะของรอยเลื่อน)
- ยกตัวอย่างเช่น แผ่นดินไหวใหญ่ที่เชียงราย ปี 2557 ขนาด 6.3
→ มีอาฟเตอร์ช็อกตามมาเป็นร้อยครั้งในช่วงหลายสัปดาห์หลังจากนั้น

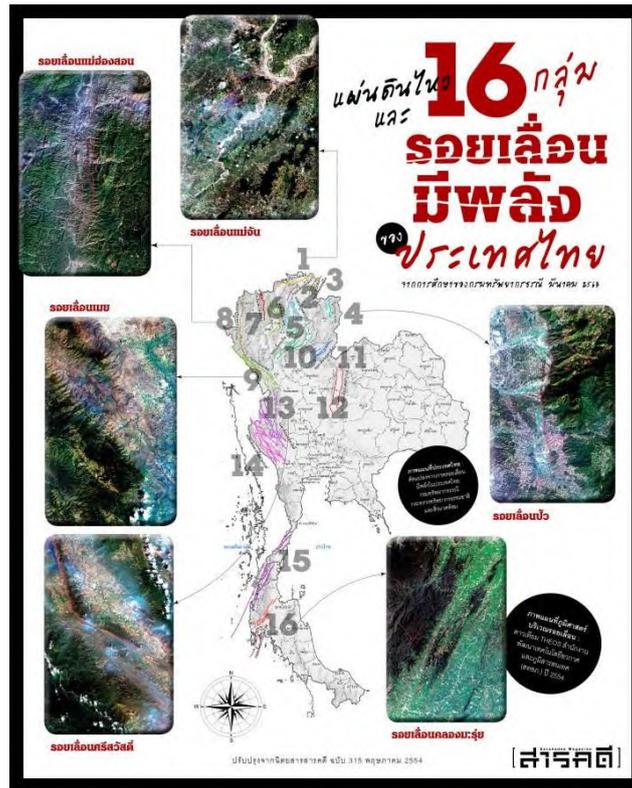
คำถาม : แล้วถ้าไม่มีอาฟเตอร์ช็อกล่ะ ?

- ก็ถือว่าปกติได้เช่นกัน โดยเฉพาะถ้าเป็นแผ่นดินไหวขนาดเล็กหรือเกิดลึก
- แต่ถ้าแผ่นดินไหวใหญ่แล้วไม่มีอาฟเตอร์ช็อกเลย อาจเป็นสัญญาณว่า แรงสะสมยังไม่หมด และอาจมีแรงสั่นที่ใหญ่ขึ้นในภายหลัง (แต่ไม่เสมอไปนะ)

คำถาม: รอยเลื่อนมีพลังในประเทศไทยมีกี่แห่ง อยู่ที่ไหนบ้าง ?

ประเทศไทยมีรอยเลื่อนมีพลังทั้งหมด 16 กลุ่ม ซึ่งพาดผ่าน 23 จังหวัด ดังนี้

1. กลุ่มรอยเลื่อนแม่จัน: พาดผ่านจังหวัดเชียงราย และเชียงใหม่
2. กลุ่มรอยเลื่อนแม่ฮ่อง: พาดผ่านจังหวัดเชียงราย
3. กลุ่มรอยเลื่อนแม่ฮ่องสอน: พาดผ่านจังหวัดแม่ฮ่องสอน และตาก
4. กลุ่มรอยเลื่อนแม่ขะ: พาดผ่านจังหวัดตาก และกำแพงเพชร
5. กลุ่มรอยเลื่อนแม่ทา: พาดผ่านจังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน และเชียงราย
6. กลุ่มรอยเลื่อนแก่ง: พาดผ่านจังหวัดลำปาง และแพร่
7. กลุ่มรอยเลื่อนพะเยา: พาดผ่านจังหวัดพะเยา เชียงราย และลำปาง
8. กลุ่มรอยเลื่อนแม่ลาว: พาดผ่านจังหวัดเชียงราย
9. กลุ่มรอยเลื่อนบัว: พาดผ่านจังหวัดน่าน
10. กลุ่มรอยเลื่อนอุตรดิตถ์: พาดผ่านจังหวัดอุตรดิตถ์
11. กลุ่มรอยเลื่อนแจตีย์สามองค์: พาดผ่านจังหวัดกาญจนบุรี
12. กลุ่มรอยเลื่อนศรีสวัสดิ์: พาดผ่านจังหวัดกาญจนบุรี สุพรรณบุรี อุทัยธานี และตาก
13. กลุ่มรอยเลื่อนระนอง: พาดผ่านจังหวัดระนอง ชุมพร ประจวบคีรีขันธ์ และพังงา
14. กลุ่มรอยเลื่อนคลองมะรุ่ย: พาดผ่านจังหวัดสุราษฎร์ธานี กระบี่ พังงา และภูเก็ต
15. กลุ่มรอยเลื่อนเพชรบูรณ์: พาดผ่านจังหวัดเพชรบูรณ์ และเลย
16. กลุ่มรอยเลื่อนเวียงแหง: พาดผ่านจังหวัดเชียงใหม่

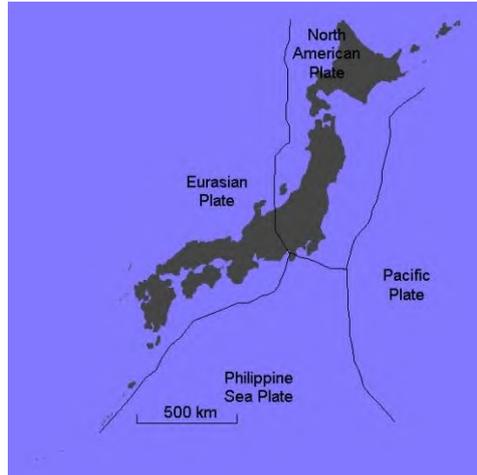
คำถาม : จังหวัดใดที่มีความเสี่ยงต่อแผ่นดินไหวมากที่สุด ?

จังหวัดที่มีความเสี่ยงต่อแผ่นดินไหวมากที่สุดในประเทศไทยคือ จังหวัด เชียงราย และ จังหวัดเชียงใหม่ โดยเฉพาะบริเวณทางตอนเหนือของประเทศ เนื่องจากอยู่ใกล้กับแนวรอยเลื่อนที่ยังคงมีพลัง เช่น - รอยเลื่อนแม่จัน - รอยเลื่อนแม่ฮ่องสอน - รอยเลื่อนแม่ป๋าว - รอยเลื่อนแม่ป๋าว

ในปี พ.ศ. 2557 (2014) เคยเกิดแผ่นดินไหวขนาด 6.3 แมกนิจูดในอำเภอพาน จังหวัดเชียงราย ซึ่งถือเป็นแผ่นดินไหวครั้งรุนแรงที่สุดในรอบหลายสิบปีในประเทศไทย และสร้างความเสียหายต่อบ้านเรือนและสิ่งก่อสร้างพอสมควร นอกจากนี้ ยังมีจังหวัดอื่นที่มีความเสี่ยงรองลงมา เช่น: จังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดน่าน จังหวัดตาก จังหวัดกาญจนบุรี (จากรอยเลื่อนศรีสวัสดิ์และรอยเลื่อนเจดีย์สามองค์)

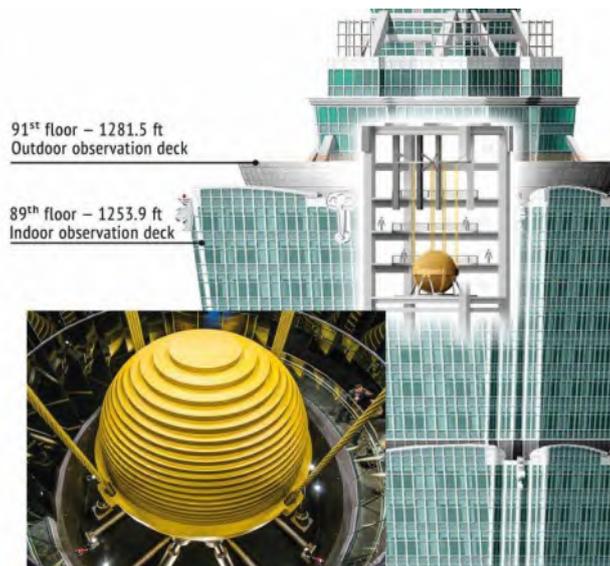
คำถาม : ญี่ปุ่นเป็นประเทศที่เกิดแผ่นดินไหวบ่อยที่สุดในโลก
เพราะอะไร

เพราะอยู่บนจุดตัดของ 4 แผ่นเปลือกโลก ดังรูป

คำถาม : อาคารสูง"ไม่พังง่าย" เมื่อเกิดแผ่นดินไหว เพราะอะไร

- ตึกกระจกสมัยใหม่ออกแบบให้"ยืดหยุ่น" สามารถแกว่งตัวตามแรงสั่นได้
- บางตึกใช้ "โช้คอัพ" และ "ลูกตุ้มถ่วงน้ำหนัก" เพื่อลดแรงสั่น!

ใช้ "ลูกตุ้มถ่วงน้ำหนัก" เพื่อลดแรงสั่น!

คำถาม : สัตว์บางชนิดอาจรับรู้แผ่นดินไหวได้ก่อนมนุษย์ จริงหรือ

มีบันทึกว่าหมา แมว ช้าง หรือแม่แต่นก บางครั้งแสดงพฤติกรรมแปลก ๆ ก่อนเกิดแผ่นดินไหว

มีรายงานว่า ก่อนเกิดสึนามิในประเทศไทย เมื่อปี 2547 ช้างในไทย "ส่งเสียงร้อง" และพยายามวิ่งขึ้นเขาก่อนคลื่นเกิดสึนามิ ช้างมีระบบรับแรงสั่นสะเทือนผ่านเท้าได้ดีมาก

คำถาม : แผ่นดินไหวทำให้เกิดสึนามิในประเทศไทยได้หรือเปล่า ?

แผ่นดินไหวสามารถทำให้เกิด สึนามิในประเทศไทยได้ แต่มี โอกาสเกิดเฉพาะในบางพื้นที่ เท่านั้น โดยเฉพาะบริเวณ ชายฝั่งทะเลอันดามัน ทางฝั่งตะวันตกของประเทศ เช่นตัวอย่างเหตุการณ์สำคัญ: ในวันที่ 26 ธันวาคม พ.ศ. 2547 (2004) เกิดแผ่นดินไหวขนาด 9.1 แมกนิจูดนอกชายฝั่ง เกาะสุมาตรา ประเทศอินโดนีเซีย ซึ่งทำให้เกิด สึนามิขนาดใหญ่ ถาโถมเข้าสู่ชายฝั่งหลายประเทศ รวมถึงชายฝั่งทะเลอันดามันของไทย มีผู้เสียชีวิตและสูญหายหลายพันคน ถือเป็นภัยธรรมชาติครั้งใหญ่ในประวัติศาสตร์ไทย

ถึงแม้ว่าแผ่นดินไหวจะเกิดในหลายพื้นที่ของไทย แต่เฉพาะ แผ่นดินไหวใต้ทะเลในฝั่งอันดามัน เท่านั้นที่มีโอกาสทำให้เกิด สึนามิในประเทศไทย

คำถาม : เร็วแค่ไหนที่ทำให้แผ่นดินไหวก่อให้เกิดสึนามิ มีอะไรบ้าง

- ต้องเกิด ใต้ทะเล หรือใกล้ชายฝั่ง
- ต้องมีขนาดแรงพอสมควร (โดยทั่วไปตั้งแต่ 7.0 แมกนิจูดขึ้นไป)
- ลักษณะของแผ่นดินไหวต้องเป็น การเลื่อนตัวในแนวตั้ง ที่ทำให้มวลน้ำ เคลื่อนตัวขึ้นหรือลงอย่างรวดเร็ว

คำถาม : คลื่นสั่นสะเทือนของแผ่นดินไหว เคลื่อนที่ด้วยความเร็วเท่าไร

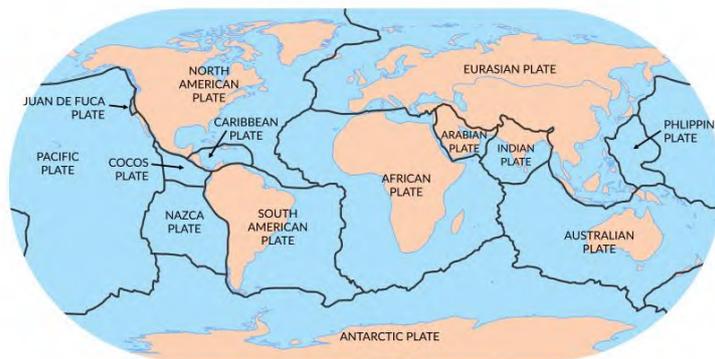
ประมาณ 5-2 กิโลเมตรต่อวินาที

คำถาม : แผ่นดินไหวสามารถเตือนภัยล่วงหน้าได้หรือไม่ ?

คงทำได้ยาก ยกตัวอย่างเช่นการเกิดแผ่นดินไหวเมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2568 ศูนย์กลางการเกิดแผ่นดินไหวอยู่ที่ประเทศพม่าห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ 1000 กิโลเมตร คลื่นสั่นสะเทือนจะใช้เวลามาถึงประเทศไทยประมาณ 3 นาที (การแจ้งเตือนต้องได้รับการอนุมัติก่อนจึงจะแจ้งเตือนได้) จึงไม่น่าจะแจ้งเตือนได้ทัน

คำถาม : พื้นที่ลักษณะใด มีความเสี่ยง เกิดแผ่นดินไหว มากที่สุด

1. พื้นที่ใกล้แนวรอยต่อของแผ่นเปลือกโลก (Tectonic Plate Boundaries)

2. พื้นที่ใกล้รอยเลื่อนที่ยังมีพลัง

- เป็นรอยเลื่อนที่ยัง "เคลื่อนไหวได้" และยังมีสะสมพลังงานอยู่

- เกิดแผ่นดินไหวซ้ำได้ในอนาคต

คำถาม : บ้านเรือนทั่วไปในประเทศไทยสามารถทนต่อแผ่นดินไหวได้หรือไม่ ?

คำตอบคือ... "ขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย" ครับ เช่น

1. ปีที่ก่อสร้าง

- บ้านที่สร้าง ก่อนปี 2550 มักจะ ไม่มีการออกแบบรองรับแผ่นดินไหว เพราะในตอนนั้นยังไม่มีข้อบังคับชัดเจน
- หลังจากปี 2550 เป็นต้นมา ประเทศไทยมีการประกาศ กฎหมายควบคุมอาคารที่ต้องรองรับแรงแผ่นดินไหว โดยเฉพาะในพื้นที่เสี่ยง เช่น เชียงราย เชียงใหม่ กาญจนบุรี พังงา เป็นต้น

2. ลักษณะของโครงสร้าง

- บ้านปูน โครงสร้างคอนกรีตเสริมเหล็ก ถ้าออกแบบตามมาตรฐานที่ถูกต้อง จะทนแรงสั่นสะเทือนได้ระดับหนึ่ง
- บ้านไม้ หรือบ้านชั้นเดียวที่ไม่มีเสาเข็มลึก อาจทนไหวระดับเล็ก แต่ไม่แข็งแรงพอหากเกิดแรงสั่นสะเทือนระดับปานกลางถึงรุนแรง
- ตึกสูง หรืออาคารหลายชั้น ต้องมีวิศวกรออกแบบรองรับแรงแผ่นดินไหว โดยเฉพาะ (เช่นการใส่ "ระบบหน่วงแรง" หรือ "โครงสร้างยึดหยุ่น")

3. พื้นที่ตั้งบ้าน

- ถ้าอยู่ใน พื้นที่เสี่ยงสูง (เช่น เชียงราย, เชียงใหม่, แม่ฮ่องสอน, พังงา) โอกาสเกิดแผ่นดินไหวก็จะสูงขึ้น บ้านจึงควรสร้างให้ทนแรงไหวได้มากขึ้น
- ส่วนพื้นที่อย่าง กรุงเทพฯ โอกาสเกิดแผ่นดินไหวต่ำ แต่อาคารสูงยังต้องคำนึงถึงแรงสั่นจากพื้นที่อื่นที่ส่งต่อมาถึงได้

คำถาม : แผ่นดินไหว เมื่อวันที่ 28 มีนาคม จะทำให้การก่อสร้างในประเทศไทย มีการเปลี่ยนแปลงอย่างไรบ้าง

เหตุการณ์แผ่นดินไหวเมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2568 ส่งผลกระทบต่อหลายพื้นที่ในประเทศไทย โดยเฉพาะกรุงเทพฯ และจังหวัดทางภาคเหนือ เหตุการณ์นี้ทำให้เกิดการตระหนักถึงความสำคัญของมาตรฐานการก่อสร้างที่จะสามารถรองรับแผ่นดินไหวได้

การเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นในการก่อสร้างในประเทศไทยหลังเหตุการณ์นี้

1. การปรับปรุงมาตรฐานการก่อสร้าง: หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอาจพิจารณาปรับปรุงหรือบังคับใช้มาตรฐานการก่อสร้างให้เข้มงวดขึ้น เพื่อให้อาคารและโครงสร้างสามารถทนทานต่อแรงสั่นสะเทือนจากแผ่นดินไหวได้ดีขึ้น
2. การตรวจสอบและประเมินความปลอดภัยของอาคารเดิม: อาคารที่มีอยู่แล้ว โดยเฉพาะในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ อาจต้องมีการตรวจสอบและประเมินความปลอดภัยเพิ่มเติม เพื่อหาวิธีการเสริมความแข็งแรงหรือปรับปรุงให้สอดคล้องกับมาตรฐานใหม่
3. การเพิ่มความตระหนักรู้และการฝึกอบรม: ผู้ที่เกี่ยวข้องในวงก่อสร้าง เช่น วิศวกร สถาปนิก และผู้รับเหมา อาจได้รับการฝึกอบรมเพิ่มเติม เกี่ยวกับการออกแบบและก่อสร้างที่รองรับแผ่นดินไหว เพื่อให้มีความรู้และทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน

คำถาม : เหล็กที่ใช้ในการก่อสร้างอาคารสูงต่าง ๆ ทำหน้าที่อะไร เป็นสำคัญ

หน้าที่สำคัญของ"เหล็ก" ในการก่อสร้างอาคารสูง

1. เสริมแรงให้โครงสร้าง

เหล็กช่วยรับแรง ดึง ซึ่งคอนกรีตรับได้ไม่ดี การผสมคอนกรีตกับเหล็กเสริมจึงทำให้โครงสร้างแข็งแรงทั้งด้านแรงดึงและแรงอัด

2. เพิ่มความยืดหยุ่นให้โครงสร้าง

อาคารสูงต้อง “ยืดหยุ่น” ได้ในระดับหนึ่ง โดยเฉพาะเมื่อรับแรงลมหรือแรงแผ่นดินไหว โครงสร้างเหล็กสามารถ โค้งงอและกลับคืนรูปร่างได้หรือสลับง่าย ๆ ได้ว่า เหล็กคือ “กระดูกสันหลัง” ของอาคารสูง

คำถาม : อาคารสูง ตอกเสาเข็ม ลึกลงไป

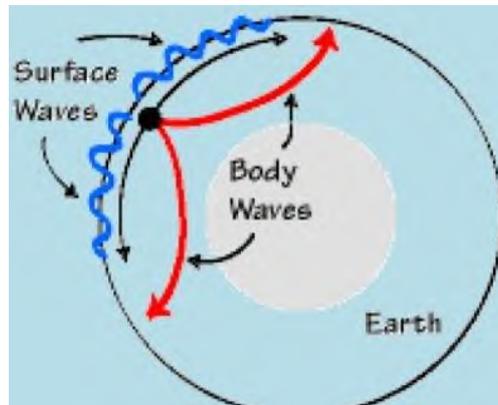
การตอกเสาเข็มเป็นพื้นฐานที่สำคัญของอาคารสูงทุกหลัง แล้วอาคารสูงต้องตอกเสาเข็มลึกแค่ไหน? โดยทั่วไป ความลึกของเสาเข็ม ขึ้นอยู่กับ:

1. ความสูงของอาคาร
2. ลักษณะของชั้นดินใต้ดิน
3. น้ำหนักที่อาคารต้องรับ
4. ชนิดของเสาเข็มที่ใช้

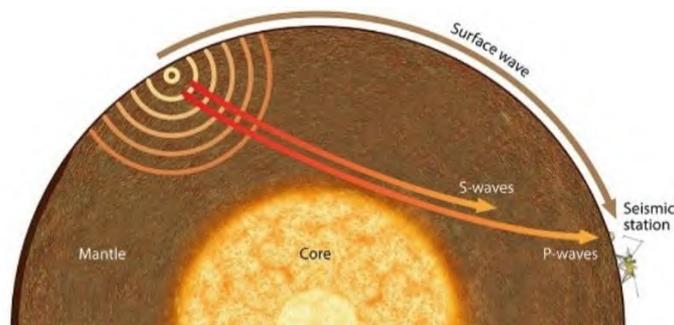
คำถาม : จุดศูนย์กลางแผ่นดินไหว เมื่อวันที่ 28 มี.ค. อยู่ที่ไหน
อยู่ที่รอยเลื่อนสะกาย ประเทศเมียนมา ลึกจากพื้นดินประมาณ 10 กิโลเมตร

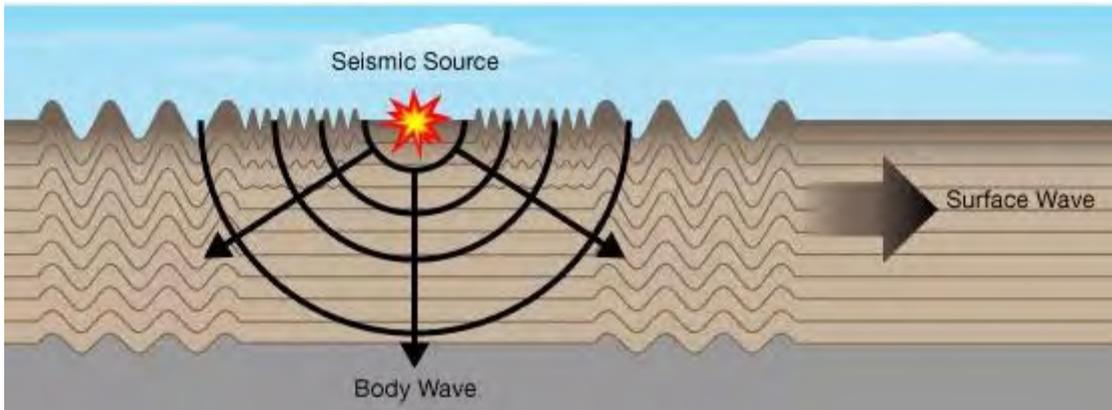
คำถาม : คลื่นแผ่นดินไหวมีกี่ประเภท อะไรบ้าง
คลื่นแผ่นดินไหวแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ ดังนี้

1. คลื่นภายใน (Body Waves) คือคลื่นที่เดินทางผ่าน "ภายในโลก" เท่านั้น

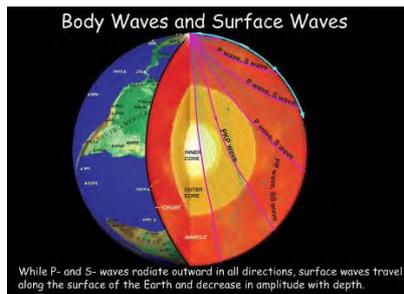

2. คลื่นพื้นผิว (Surface Waves) เดินทางบน "ผิวโลก" เท่านั้น

คลื่นพื้นผิว

คลื่นภายใน (Body Waves) แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

คลื่นปฐมภูมิ (P-wave) เป็นคลื่นที่เคลื่อนที่เร็วที่สุด เดินทางผ่านได้ทั้งของแข็ง ของเหลว และก๊าซ

คลื่นทุติยภูมิ (S-wave) เดินทางผ่าน เฉพาะของแข็ง เท่านั้น

คำถาม : ผลกระทบของแผ่นดินไหวด้านเศรษฐกิจและจิตใจของคนไทยอย่างไร

แม้ว่าแผ่นดินไหวจะไม่ใช่อภัยพิบัติที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งแต่เมื่อเกิดขึ้นแล้วย่อมส่งผลกระทบในหลายด้าน ไม่เพียงแต่ความเสียหายทางกายภาพ แต่ยังรวมถึงผลกระทบทางเศรษฐกิจและจิตใจของผู้คนด้วย ซึ่งเป็นผลกระทบที่ลึกซึ้งและบางครั้งยาวนานกว่าที่คาดคิด

ด้านเศรษฐกิจ

1. ความเสียหายต่อทรัพย์สินอาคาร บ้านเรือน วัด โรงเรียน ถนน และสิ่งปลูกสร้างอื่น ๆ อาจเสียหายหรือพังถล่ม ซึ่งต้องใช้งบประมาณมหาศาลในการซ่อมแซม
2. ต้นทุนทางธุรกิจ ธุรกิจขนาดเล็กและขนาดกลางในพื้นที่ประสบภัยอาจต้องหยุดกิจการชั่วคราว ส่งผลต่อรายได้และการจ้างงานภาคท่องเที่ยวอาจได้รับผลกระทบ
3. ผลกระทบต่อการลงทุน นักลงทุนทั้งในและต่างประเทศอาจลังเลในการลงทุนในพื้นที่เสี่ยงแผ่นดินไหว หากไม่มีมาตรการรองรับหรือประกันความเสี่ยงอย่างชัดเจน

ด้านจิตใจของประชาชน

1. ความวิตกกังวลและความกลัวผู้ประสบเหตุแผ่นดินไหวมักเกิดความกลัวว่าจะเกิดซ้ำ ซึ่งกระทบต่อการดำรงชีวิตและความรู้สึกปลอดภัยในบ้านของตัวเอง
2. ความเครียดหลังเหตุการณ์ โดยเฉพาะในเด็ก ผู้สูงอายุ และผู้ที่อยู่ใกล้จุดศูนย์กลางแผ่นดินไหว อาจเกิดอาการหวาดระแวง ผันรำย หรือไม่กล้านอนในบ้าน
3. แรงกระตุ้นให้ตื่นตัวและพัฒนาในอีกมุมหนึ่ง แผ่นดินไหวยังเป็น "แรงกระตุ้น" ให้คนตระหนักถึงความเสี่ยง และเริ่มให้ความสำคัญกับการป้องกันภัยพิบัติมากขึ้น เช่น การฝึกซ้อมอพยพ หรือเตรียมแผนรับมือร่วมกับชุมชน

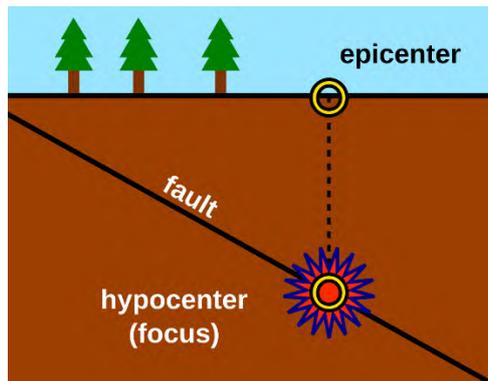
คำถาม : นักวิทยาศาสตร์รู้ได้อย่างไรว่าจุดศูนย์กลางแผ่นดินไหวอยู่ที่ไหน

รู้ได้จากตรวจจับคลื่น *P-Wave* และ *S-Wave* เมื่อเกิดแผ่นดินไหว คลื่น *P* (เร็วกว่า) จะเดินทางมาถึงสถานีวัดก่อนตามด้วยคลื่น *S* (ช้ากว่า) นักวิทยาศาสตร์วัด “ความต่างของเวลาที่คลื่นทั้งสองเคลื่อนที่มาถึง” ก็จะสามารรถคำนวณหาจุดศูนย์กลางแผ่นดินไหวได้

คำศัพท์น่ารู้เกี่ยวกับแผ่นดินไหว

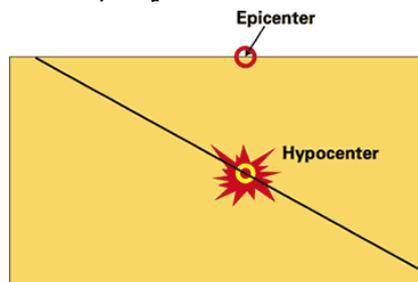
คำถาม : จุดศูนย์กลางแผ่นดินไหวคืออะไร

จุดใต้ดินที่เริ่มเกิดการเคลื่อนตัวและปล่อยพลังงานออกมา

คำถาม : จุดเหนือศูนย์กลาง (Epicenter) คืออะไร

จุดบนผิวโลกที่อยู่ตรงกับจุดศูนย์กลางแผ่นดินไหวมากที่สุด

จุดเหนือศูนย์กลาง (Epicenter)

คำถาม: ออฟเตอร์ช็อก (Aftershock) คืออะไร

แผ่นดินไหวลูกย่อยที่เกิดตามหลังแผ่นดินไหวหลัก

คำถาม: ฟอว์ช็อก (Foreshock) คืออะไร

แผ่นดินไหวเล็ก ๆ ที่เกิดขึ้นก่อนแผ่นดินไหวหลัก

ข้อแนะนำสำหรับผู้ที่อยู่คอนโดสูง เมื่อเกิดแผ่นดินไหว

ก่อนเกิดแผ่นดินไหว (เตรียมพร้อมไว้ล่วงหน้า)

1. รู้เส้นทางหนีภัย และจุดรวมพล ของอาคารที่คุณอาศัยอยู่
2. ฝึกซ้อมอพยพกับครอบครัว หรือเพื่อนร่วมชั้นเป็นประจำ
3. จัดเตรียม กระเป๋าฉุกเฉิน (น้ำ, ยา, ไฟฉาย, วิทยุ, เอกสารสำคัญ)
4. ซีดของหนัก เช่น ชั้นวางของ, ตู้, ทีวี ติดผนังอย่างแน่นหนา
5. ติดตั้ง อุปกรณ์กันล้ม เช่น ตัวล็อกตู้เย็น/ชั้นวาง เพื่อป้องกันการล้มทับ

ระหว่างเกิดแผ่นดินไหว

จำ 3 คำง่าย ๆ: “หมอบ – ป้องกัน – ซีดมัน”

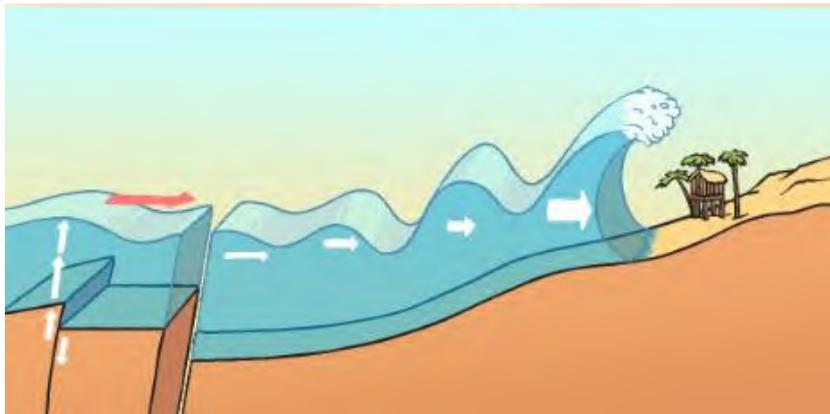
1. อย่าวิ่งลงบันไดหรือออกจากห้องทันที! เพราะอาจได้รับอันตรายจากของตกหล่น
2. หมอบลง และคลานไปอยู่ใต้โต๊ะ หรือเฟอร์นิเจอร์แข็งแรง เช่น เดี๋ยว
3. ไขว่แขนหรือหมอนป้องกันศีรษะ
4. อยู่ห่างจากหน้าต่าง หรือของตกแต่งแขวนผนัง
5. อย่าใช้ลิฟต์เด็ดขาด

สึนามิ มหัทธภยใกล้ตัวคนไทย

คำว่า " สึนามิ " มาจากภาษาญี่ปุ่น มีความหมายว่า " คลื่นต่ำเรือ " ศัพท์คำนี้บัญญัติขึ้นโดยชาวประมงญี่ปุ่น ผู้ซึ่งแล่นเรือกลับเข้าฝั่งมาซึ่งท่าเรือ และพบว่าทุกสิ่งทุกอย่างที่ทำเรื่อนั้นถูกทำลายพังพินาศไปจนหมดสิ้น โดยในระหว่างที่เขาลอยเรืออยู่กลางทะเลลึกนั้น ไม่ได้รู้สึกหรือสังเกตพบความผิดปกติของคลื่นดังกล่าวเลย ทั้งนี้เนื่องจากคลื่นสึนามิไม่ใช่ผิวน้ำในบริเวณที่น้ำลึก เพราะคลื่นที่เกิดขึ้นจะมีความสูงของคลื่นน้อยมาก เมื่ออยู่ในทะเลลึกในขณะที่เด็ชวกันก็มีความยาวคลื่นที่ยาวมาก (หลายร้อยกิโลเมตร) ดังนั้นจึงเป็นเรือขากที่จะตรวจพบคลื่นสึนามิในทะเลลึก แต่เมื่อคลื่นนี้เคลื่อนที่เข้าสู่ชายฝั่ง ความสูงของคลื่นก็จะค่อยๆเพิ่มขึ้น และจะเป็นคลื่นที่สูงมากเมื่อเข้าสู่ฝั่ง

คลื่นสึนามิเป็นคลื่นน้ำตื้น

คลื่นสึนามิเป็นคลื่นน้ำตื้นหมายความว่าคลื่นสึนามิเมื่ออยู่ในทะเลลึกเราจะไม่รู้สึกว่ามึคลื่นนี้ แต่เมื่อมันเคลื่อนที่เข้าสู่ฝั่งเราจะเริ่มเห็นคลื่นนี้อย่างชัดเจน

ขณะที่คลื่นนี้เคลื่อนที่อยู่กลางมหาสมุทร ความสูงของคลื่นมีเพียงเล็กน้อย เรือเดินสมุทรที่วิ่งผ่านคลื่นนี้ในทะเลลึก แทบจะไม่มีรู้สึกอะไร แต่ทันทีที่คลื่นนี้เคลื่อนที่เข้าใกล้ฝั่ง ความสูงของคลื่นจะค่อย ๆ เพิ่มขึ้นจนเป็นกำแพงน้ำสูง โถมซัดขึ้นฝั่ง กวาดล้างทำลายทุกสิ่งทุกอย่าง โดยระยะเวลาในการก่อตัวขึ้นเป็นกำแพงน้ำโถมเข้าหาฝั่ง จนกระทั่งลดระดับลงเป็นปกติ จะใช้เวลาเพียง ๑ - ๓ นาที เท่านั้น

ลักษณะที่สำคัญของคลื่นสึนามิ

คลื่นสึนามิเป็นคลื่นที่เกิดขึ้นในทะเลหรือมหาสมุทร ประกอบด้วยชุดคลื่นที่มีความยาวคลื่นมาก ตั้งแต่ 100 จนถึง 200 กิโลเมตร และมีความยาวคลื่นตั้งแต่ 10 นาที ไปจนถึง 1 ชั่วโมง เคลื่อนที่ด้วยความเร็วสูง ตั้งแต่ 700 จนถึงมากกว่า 800 กิโลเมตรต่อชั่วโมง (ในทะเลที่มีความลึกมาก) และเคลื่อนที่ไปได้ในระยะทางไกลหลายร้อย หรือหลายพัน กิโลเมตร หากไม่มีพื้นแผ่นดินใด ๆ กั้นขวางอยู่ในทะเล

ขณะที่คลื่นที่อยู่ในบริเวณน้ำลึก ความสูงของคลื่นมีเพียง 30 เซนติเมตร ถึง 1 เมตร แต่เมื่อคลื่นที่เข้าสู่บริเวณน้ำตื้นใกล้ชายฝั่ง ความสูงของคลื่นจะเพิ่มขึ้น และความรุนแรงของคลื่นก็จะมากขึ้นตามลำดับ จนอาจมีลักษณะคล้ายกำแพงน้ำขนาดใหญ่ที่ถาโถมเข้าหาชายฝั่ง ยิ่งถ้าบริเวณชายฝั่งเป็นอ่าวแคบ หรือมีรูปทรงเป็นกรวยยื่นเข้าไปภายในพื้นแผ่นดินด้วยแล้ว คลื่นอาจเพิ่มความสูงได้มากถึง 30 เมตร มวลน้ำมหาศาลที่คลื่นพัดพาขึ้นไปบนฝั่ง จะปะทะกับอาคารบ้านเรือนที่ตั้งอยู่

ขวางหน้า ซึ่งถ้าหากเป็นอาคารเตี้ยๆ ที่มีโครงสร้างไม่แข็งแรง ก็จะถูกทำลายจนราบเรียบ คลื่นสึนามิจึงนับเป็นพิบัติภัยที่ร้ายแรงมากอย่างหนึ่งของมนุษย์

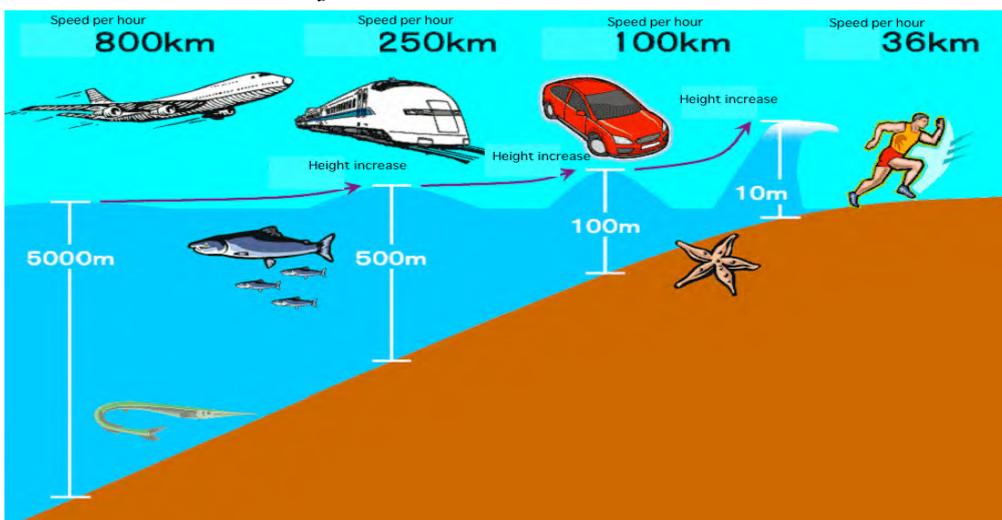
ความเร็วของคลื่นสึนามิ

เนื่องจากความเร็วของคลื่นน้ำมีค่าขึ้นอยู่กับความลึกของน้ำ ซึ่งเขียนเป็นสมการได้ว่า

$$v = \sqrt{gH}$$

เมื่อ g คือความเร่งโน้มถ่วงของโลก และ H คือความลึกของน้ำ

เนื่องจากความเร็วของคลื่นขึ้นอยู่กับความลึกของทะเล ดังนั้นขณะที่คลื่นสึนามิอยู่ในทะเลลึกจึงเคลื่อนที่ด้วยความเร็วที่สูงมากเร็วพอ ๆ กับเครื่องบิน แต่เมื่อคลื่นนี้เคลื่อนที่เข้าสู่ชายฝั่งความเร็วจะลดลง แต่ความสูงของคลื่นจะเพิ่มขึ้น ดังรูป

ความเร็วและความสูงของคลื่นที่ความลึกต่าง ๆ

คลื่นสึนามิ แตกต่างจากคลื่นน้ำทะเลที่คนทั่วไปรู้จักมาก พอสรุปลักษณะของคลื่นสึนามิได้ดังนี้

1. เป็นคลื่นที่เกิดจากน้ำทะเลทั้งหมดในบริเวณนั้น ไม่เหมือนกับคลื่นทะเลทั่วไปที่เกิดขึ้นเฉพาะบริเวณผิวน้ำ
2. เป็นคลื่นที่มีพลังงานสูงมาก ๆ เนื่องจากพลังงานของคลื่นเป็นผลรวมของพลังงานของน้ำทุกอนุภาค
3. มีความเร็วสูงมากเกือบพันกิโลเมตรต่อชั่วโมง (เมื่อเคลื่อนที่ในน้ำลึก) แต่เมื่อเคลื่อนที่เข้าสู่ชายฝั่งความเร็วจะลดลง แต่ความหนาแน่นของพลังงานคลื่นจะเพิ่มขึ้น
4. สามารถเดินทางได้ไกลมาก เป็นพันกิโลเมตรโดยแทบจะไม่มี การสูญเสียพลังงาน
5. มีศักยภาพในการทำลายสิ่งก่อสร้างที่ชายฝั่งสูงมาก

ปัจจุบันมนุษย์สามารถคาดการณ์การเกิดคลื่นสึนามิได้เพราะว่าคลื่นสึนามิจะเกิดหลังจากการเกิดแผ่นดินไหวขนาดใหญ่ใต้ทะเล และถ้าบริเวณที่เกิดแผ่นดินไหวอยู่ห่างจากชายฝั่งมาก ๆ คลื่นสึนามิอาจเข้ากระทบฝั่ง หลังจากที่ผู้คนบริเวณนั้นรู้สึกว่ามีแผ่นดินไหวเป็นเวลาหลาย ชั่วโมง